

Valtioneuvoston periaatepäätös suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne ja yleiset kommentit demokradiapolitiikan tilasta, suunnasta ja seurannasta

Suomen Omakotiliitto on puoluepoliittisesti sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, joka edustaa ja edistää suomalaista pientalo- ja vapaa-ajan asumista. Suomessa on yhteensä noin 1,2 miljoonaa pientaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa. Tämä joukko edustaa näin olleen suurta osaa suomalaisista. Suomessa on vahva järjestöperinne ja omakotiyhdistysten kautta tavoitamme yli 70 000 jäsentä (kotitaloutta), joissa on aktiivisia järjestötoimijoita. Heidän paikallinen ja alueellinen asumisen osaaminen ja kokemus kannattaa hyödyntää entistä vahvemmin kansalaisyhteiskunnassa. Omakotiyhdistykset tarjoavat paikallisen yhteisöllisen verkoston, joka tarjoaa merkityksellistä osallisuutta yhteiskuntaan ja mahdollisuuden vaikuttaa päätöksentekoon erityisesti asumisasioissa.

Linjaus 4: Avoin, läpinäkyvä ja vuorovaikutteinen hallinto vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla hallinnon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä voidaan edistää

- ***Julkisen hallinnon viestinnän kehittäminen yhteiskunnan toimintaan liittyvissä asioissa.***
- ***Julkisuuslain uudistuksen loppuunsaattaminen. Avoimuusrekisterin saattaminen voimaan, seuranta sekä kehittämistarpeiden arviointi.***
- ***Lainsäädäntöprosessin avoimuuden ja osallistavuuden parantaminen sekä virkamiesten osaamisen kehittäminen.***

Lainsäädäntöprosessien laatuun ja aikataulutukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kansalaisjärjestöjä on kuultava riittävästi ja vaikutusmahdollisuus pitää olla tosiasiallinen. Esimerkiksi rakentamislain jatkovalmistelu tänä keväänä 2022 oli esimerkki puutteellisesta hallintomenettelystä. Lakiuudistuksiin alkuperäisen lausuntokierroksen perusteella saatujen lausuntojen huomiointi muutti kokonaan aiemmin lausunnoilla olleen lakiesityksen. Aiempi lakiesitys jaettiin sisällöllisesti kahtia, joita molempia osia päätettiin edistää eri tahdissa ja eri nimisinä lakiesityksinä kuin alkuperäisesitys.

Jos ja kun lakiesitys muuttuu erittäin merkittävästi, on järjestettävä uusi lausuntokierros uudesta lakiesityksestä ja kuultava tosiasiallisesti eri tahoja. Rakentamislain osalta uusi esitys julkistettiin ja sen esittely on kahden päivän kuluttua julkistuksesta. Tässä kestoiltaan lyhyessä tilaisuudessa sai kysyä esityksestä, mutta siihen ei saanut antaa lausuntoja, ainoastaan pyydettiin palautetta. Tässä valmisteluprosessissa ei toteutunut hyvän hallinnon ja osallistavuuden kriteerit.

Linjaus 6: Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa
Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla voidaan tukea kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä ja osallistumista

- *Autonomisen ja elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan merkityksen tunnistaminen sekä kumppanuuteen perustuvan sektorien välisen yhteistyön edistäminen.*
- *Kansalaisyhteiskuntaan liittyvien muutosten ja niiden vaikutusten pitkäjänteinen arviointi ja seuranta.*
- *Kansalaistoiminnan rahoitus- ja varainhankintatietoisuuden ja osaamisen tukeminen sekä varainhankintainnovaatioiden kehittäminen.*
- *Nuorten vapaaehtoistoiminnan tukeminen koulujen ja oppilaitosten avulla.*
- *Kansalaisyhteiskuntatutkimuksen edistäminen ja tutkimustiedon parempi hyödyntäminen. Virkahenkilöiden kansalaisyhteiskuntaosaamisen ja –tietämyksen vahvistaminen.*
- *Kulttuurilaitosten roolin ja toiminnan vahvistaminen kotouttamisessa ja sosiaalisessa yhteenkuuluvuudessa sekä kulttuurin nostaminen kestävän kaupunkikehityksen keskiöön.*

Kansalaisjärjestöt ovat merkittävä osa suomalaista yhteiskuntaa. Omakotiliitto on toiminut jo 75 vuotta ja sillä on lähes 240 paikallista jäsenyhdistystä, jotka kokoavat ympäri Suomea yli 70 000 jäsentä (kotitaloutta). Tämä ryhmä tulee jatkossa osallistaa aiempaa vahvemmin yhteiskunnan kehittämiseen ja huolehtia toimivista yhteistyöyhteyksistä asumisasioiden parissa kaikilla päätöksenteon tasoilla niin kunta-, maakunta- kuin valtakunnantasolla. Asumisen kehittämisessä tulee olla mukana yhdenvertaisesti erilaiset asukasryhmät edustettuina, kuten pientaloasukkaat ja omakotitaloasukkaat sekä vapaa-ajan asukkaat.

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry